

Dariusz Herman

Dr Piotr Kowolik : pedagog,
nauczyciel akademicki i
wychowawca

Nauczyciel i Szkoła 2 (9), 259-263

2000

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dariusz Herman

Dr Piotr Kowolik — pedagog, nauczyciel akademicki i wychowawca

Dr Piotr KOWOLIK urodził się 6 września 1946 roku w Katowicach. Matka Anna z domu Rypińska zajmowała się gospodarstwem domowym. Ojciec Alojzy pracował w przedsiębiorstwie Polskie Koleje Państwowe jako kolejarz — z wykształcenia tokarz. Uczestniczył w III Powstaniu Śląskim. Podczas II wojny światowej był wywieziony na przymusowe roboty do Niemiec.

Szkołę podstawową ukończył w Katowicach, a następnie uczył się w Liceum Pedagogicznym im. Powstańców Śląskich w Pszczynie. Początkowo dyrektorem tegoż liceum był dr Andrzej Wojsyk — późniejszy wizytator

Kuratorium Okręgu Szkolnego Katowickiego, a następnie mgr Tadeusz Włach — późniejszy wykładowca w Instytucie Kształcenia Nauczycieli i Badań Oświatowych w Katowicach (po likwidacji liceum).

Pierwszą umowę o pracę jako nauczyciel kontraktowy od 16 sierpnia 1966 r. w Szkole Podstawowej Nr 9 im. Jana Brzechwy w Katowicach podpisał z ówczesnym Inspektorem Szkolnym Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Katowicach, mgr Julianem Czajkowskim (późniejszym Wiceprezydentem Miasta Katowice i Kuratorem Oświaty w Częstochowie), ze stawką uposażenia 1150 złotych. Pracował w tej szkole jako wychowawca klasy drugiej do 24 kwietnia 1967 roku. Od 25 kwietnia 1967 r. został wcielony do wojska w celu odbycia zasadniczej służby wojskowej. Służbę wojskową rozpoczął w Ośrodku Szkolenia Oficerów Politycznych im. Ludwika Waryńskiego w Łodzi, gdzie ukończył Kurs Pomocników Kierowników Klubów Batalionowych w wymiarze 440 godzin, z następującymi przedmiotami specjalistycznymi: organizacja pracy kulturalno-oświatowej, wybrane zagadnienia z estetyki, praca kulturalno-oświatowa, praca kulturalno-artystyczna, techniczne środki propagandy, szkolenie polityczne i ogólnowojskowe. Uroczystą przysięgę wojskową złożył 2 lipca 1967 roku w tymże Ośrodku. Od 2 sierpnia tegoż roku został skierowany do Jednostki Wojskowej nr 3481 w Rzeszowie na stanowisko bibliotekarza jednostki. Zajmował się pracą kulturalno-oświatową i szkoleniem politycznym na rzecz żołnierzy służby zasadniczej. Aktywnie dzia-

łał w Zarządzie Koła Młodzieży Wojskowej, pełniąc funkcję sekretarza i skarbnika. Za swoje zasługi na polu rozwijania ruchu młodzieżowego otrzymał „Dyplom Uznania” i „Złotą Odznakę KMW” nadaną przez Radę Młodzieżową Wojska Polskiego przy Ministerstwie Obrony Narodowej. Był członkiem Towarzystwa Wiedzy Powszechnej, gdzie ukończył Uniwersytet Powszechny w Rzeszowie w roku 1967/68 w wymiarze 124 godzin z historii, pedagogiki i literatury polskiej. Ponadto ukończył w wojsku Kurs Instruktorów Terenowych Oddziałów Sanitarnych. Zdobyl tytuł i odznakę „Wzorowy Żołnierz” I i II stopnia. Służbę wojskową ukończył 18 kwietnia 1969 roku. W następnym dniu zgłosił się do kierownika Szkoły Podstawowej nr 9 w Katowicach mgr. Władysława Piwowara (przełożonego przed powołaniem do wojska i Jego nauczyciela historii w tejsze szkole, gdzie uczęszczał jako uczeń) w celu objęcia obowiązków nauczycielskich. Został wychowawcą klasy trzeciej. W roku szkolnym 1969/70 ukończył kurs kierowników wycieczek szkolnych organizowany przez Wojewódzki Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach, otrzymując uprawnienia kierownika wycieczek szkolnych (nr leg. 1442 z 4.09.1970 r.).

W dniu 22 kwietnia 1971 roku przed Komisją Egzaminacyjną dla Egzaminów Kwalifikacyjnych Nauczycieli przy Inspektoracie Oświaty w Katowicach złożył egzamin kwalifikacyjny z zakresu metodyki nauczania początkowego, pedagogiki, psychologii i bhp, otrzymując „Dyplom Kwalifikacyjny” na stanowisko nauczyciela (nr 123/121/71).

Ukończył kurs obsługi środków audiowizualnych organizowany przez Miejski Ośrodek Metodyczny i Inspektorat Oświaty w Katowicach w okresie 12 I 1972 do 8 II 1972 z wynikiem pomyślnym.

Na podstawie art. 10 ust. 2 Ustawy z dnia 27 IV 1972 r. „Karta Praw i Obowiązków Nauczyciela” (Dz. U. 1972 nr 16, poz. 114) powołany został na stanowisko nauczyciela dyplomowanego z dniem 1 września 1974 r.

Od 1 września 1969 r. do 31 sierpnia 1975 r. prowadził Szkolne Koło (Klub) Krajoznawczo-Turystyczny (SKKT) przy Szkole nr 9, gdzie z młodzieżą klas V–VIII organizował wycieczki, zloty, zjazdy, konkursy, rajdy po mieście, województwie i po kraju.

Po ukończeniu służby wojskowej złożył egzamin wstępny do Studium Nauczycielskiego w Katowicach w systemie zaocznym dla pracujących, gdzie został przyjęty na kierunek: zajęcia praktyczno-techniczne i wychowanie plastyczne. Studia te odbywał w latach 1969–1971 i ukończył, otrzymując dyplom Studium Nauczycielskiego (nr 3720/71) po napisaniu pracy nt. *Metale kolorowe i ich wykorzystanie na lekcjach zajęć praktyczno-technicznych w klasach V–VIII* i złożeniu egzaminu dyplomowego. Jego profesorami w Studium byli m.in. dyrektorzy — mgr Zdzisław Dydo, mgr S. Jelonek i prof. dr Henryk Gąsior oraz wykładowcy, m.in. prof. prof. J. Handermänder, O Bierwiczonek, A. Marek, A. Lewandowski i inni.

Uczestniczył w studium przedmiotowo-metodycznym dla nauczycieli zajęć praktyczno-technicznych w Zawierciu w okresie 24 VI 1974 do 13 VII 1974 r. zorganizowanym przez Instytut Kształcenia Nauczycieli i Badań Oświatowych w Katowicach w wymiarze 126 godzin wykładów i ćwiczeń, które ukończył z wynikiem pomyślnym.

Ukończył również Nauczycielski Uniwersytet Radiowo-Telewizyjny (NURT) w okresie 23 I 1974 do 23 XII 1974 r. z zakresu pedagogiki, psychologii, nauk politycznych z elementami ekonomii i filozofii.

Od 1 sierpnia 1975 roku został powołany na stanowisko dyrektora Szkoły Podstawowej nr 9 w Katowicach.

Był uczestnikiem powszechnego samokształcenia kadr kierowniczych oświaty w okresie 10 XI 1975 do 13 III 1976, gdzie po przeprowadzeniu i pisemnym opracowaniu badań na temat: *System pobudzeń pracowników* i złożonym kolokwium otrzymał zaświadczenie (Nr 4/S/III/76) wydane przez IKNiBO w Katowicach.

Od 1 lutego 1973 roku pełnił funkcję Wiceprezesa Ogniska ZNP nr 34, a od 1 września 1974 do 1 marca 1976 funkcję Prezesa.

W latach 1977–1981 studiował pedagogikę opiekuńczo-wychowawczą w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach na Wydziale Pedagogiki i Psychologii. Stopień magistra pedagogiki uzyskał na podstawie rozprawy: *Nadzór pedagogiczny w województwie śląskim w latach 1922–1939 i jego uwarunkowania*, którą wykonał pod kierunkiem prof. dr hab. Danuty Dryndowej.

Dr Edward Mecha, ówczesny Prezydent Miasta Katowice, z dniem 1 października 1981 roku przeniósł P. Kowolika ze stanowiska dyrektora szkoły do pracy w Wydziale Oświaty i Wychowania na stanowisko wizytatora. W zakres Jego obowiązków i czynności służbowych wchodził między innymi: nadzór pedagogiczny nad Szkołami Podstawowymi nr 8, 15, 21, 25, 28, 29, 30, 32, 33, 34, 38, 56 i 64, czyli takie dzielnice miasta, jak: Brynów, Ligota, Piotrowice, Ochojec, Kostuchna, Murcki i Zafęska Hałda; organizacja działań związanych z wdrażaniem reformy oświatowej; planowanie obronne Wydziału Oświaty i Wychowania i szkół.

Na zasadzie porozumienia stron przeszedł z Urzędu Miejskiego w Katowicach do pracy w Uniwersytecie Śląskim z dniem 1 listopada 1982 roku na stanowisko wykładowcy w Katedrze Pedagogiki Przedszkolnej i Nauczania Początkowego, kierowanej przez prof. zw. dr. hab. Henryka Moroza.

W latach 1981–1984 brał udział w pracach Komitetu Redakcyjnego czasopisma „ŻYCIE SZKOŁY”. Za pracę tę otrzymał podziękowanie ówczesnego Ministra Oświaty i Wychowania, prof. Bolesława Farena.

W roku akademickim 1984/85 ukończył dwusemestralne Podyplomowe Studium w zakresie organizacji i zarządzania szkolnictwem przy Uniwersytecie Śląskim w Katowicach.

W latach 1986–1990 aktywnie uczestniczył w realizacji Centralnego Programu Badań Podstawowych:

— w grupie tematycznej IV C-CPBP 08.17 nt. „Kształcenie i doskonalenie nauczycieli szkół zawodowych”, której organizatorem była Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Bydgoszczy, pod kierunkiem prof. zw. dr. hab. Zygmunta Wiatrowskiego;

— w grupie tematycznej V-CPBP 8/R nt. „Czynniki kształtujące recepcję literatury pedagogicznej wśród nauczycieli”, której organizatorem była Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Jana Kochanowskiego w Kielcach, pod kierunkiem prof. dr. hab. Włodzimierza Goriszowskiego.

Prowadził ponadto badania nad upodobaniami literackimi dzieci w wieku wczesnoszkolnym. Oba typy badań zaowocowały następującymi pracami (wspólnie z W. Goriszowskim);

— *Wdrażanie studentów do kształcenia opartego na studiach literaturowych* (Kielce 1989, WSP — współautor);

— *Czytelnictwo w procesie samodoskonalenia nauczycieli* (Kielce 1990, WSP — współautor);

— *Uwarunkowania czytelnictwa nauczycieli w zakresie literatury pedagogicznej* (Warszawa 1990, CDN — współautor);

— *Funkcje bibliotek szkolnych w kierowanym procesie czytelnictwa nauczycieli* (Kielce 1991, WSP — współautor);

— *Uwarunkowania literackich i czytelniczych upodobań dzieci klas początkowych. Szkic teoretyczno-metodologiczny* (Kielce 1992, WSP — współautor).

W dniu 17 czerwca 1993 roku Rada Wydziału Filologiczno-Historycznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Powstańców Śląskich w Opolu nadała P. Kowolikowi stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki na podstawie dysertacji pt. *Czytelnictwo nauczycieli klas początkowych w zakresie literatury pedagogicznej i jego uwarunkowania*, którą napisał pod opieką naukową prof. dr. hab. Włodzimierza Goriszowskiego z WSP w Kielcach. Jej recenzentami byli: prof. dr. hab. Antoni Smołalski z WSP w Opolu i prof. dr. hab. Lucjan Olszewski z WSP w Kielcach.

Był współorganizatorem Instytutu Pedagogiki Wyższej Szkoły Pedagogicznej Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Warszawie z siedzibą w Katowicach. Pełnił funkcję zastępcy dyrektora Instytutu Pedagogiki WSP TWP od 2 stycznia 1994 roku do 30 czerwca 1995 roku.*

Od stycznia 1996 roku został zatrudniony na stanowisku pracownika naukowego w Wyższej Szkole Edukacji Wczesnoszkolnej w Mysłowicach przy ul. Piastów Śląskich 10.

* Biogram znajdzie Czytelnik w: *Kto jest kim w województwie katowickim '98*. Katowice 1998, s. 227–228.

Został powołany przez J.M. Rektora WSEW prof. zw. dr. hab. Henryka Morozę na Redaktora Naczelnego półrocznika „NAUCZYCIEL I SZKOŁA”, wydawanego przez uczelnię z dniem 1 października 1996 roku.

Od 1998 roku pracuje w Zespole Edukacji Elementarnej Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN z siedzibą w Opolu. Zespołem tym kieruje prof. zw. dr. hab. Władysław Puślecki. Jest członkiem Stowarzyszenia Nauczycieli Edukacji Początkowej.

Od 1 października 1998 r. do 30 sierpnia 1999 r. był Kierownikiem Zakładu Praktyk Pedagogicznych WSEW w Mysłowicach.

Aktualnie pracuje w: Górnośląskiej Wyższej Szkole Pedagogicznej (dawniej WSEW) w Mysłowicach i w Katedrze Pedagogiki Wczesnoszkolnej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach na stanowisku adiunkta.

Posiada następujące odznaczenia i wyróżnienia za osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i wychowawcze:

- Nagroda Ministra Oświaty i Wychowania (1975) (Minister Jerzy Kuberski);
- Nagroda Kuratora Oświaty i Wychowania (1981) (Kurator Tadeusz Pałys);
- Złoty Krzyż Zasługi (1987);
- Nagroda Rektora Uniwersytetu Śląskiego III° (1989);
- Nagroda indywidualna Rektora Uniwersytetu Śląskiego II° (1991 i 1994);
- Nagroda Rektora Uniwersytetu Śląskiego (1996).

Od 1 stycznia 1967 r. do 31 grudnia 1982 r. należał do Związku Nauczycielstwa Polskiego. Jest członkiem honorowym Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej od 1 stycznia 1970 r., a od 27 kwietnia 1992 r. posiada tytuł „Honorowego Członka Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom «LIVER»”.

Dorobek naukowy dr. Piotra KOWOLIKA obejmuje 40 pozycji zwartych autorskich i współautorskich; 230 artykułów i 150 recenzji (raporty i prace redakcyjne). Problematyka tych prac jest ściśle związana z czytelnictwem dzieci, studentów i nauczycieli, pedagogiką wczesnoszkolną i teorią organizacji i kierowania oświatą. Pisze na łamach takich czasopism, jak: „Auxilium Sociale — Wsparcie Społeczne”, „Bibliotekarz”, „Nowe w Szkole”, „Poradnik Bibliotekarza”, „Wychowanie w Przedszkolu” i „Życie Szkoły”.

Rozwój zawodowy dr. Piotra KOWOLIKA jako badacza i nauczyciela akademickiego był nietypowy. Przeszedł On bowiem przez wszystkie możliwe stanowiska w resorcie oświaty. Był nauczycielem, dyrektorem, wizytatorem, wykładowcą, starszym wykładowcą, a obecnie jest adiunktem. Drogą samokształcenia indywidualnego i kierowanego oraz studiów zdobywał stopniowo coraz wyższe kwalifikacje zawodowe i naukowe.